

## **Regeringens proposition**

**1975/76:45**

**om viss ändring i bestämmelserna om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel;**

beslutad den 16 oktober 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

SVEN ASPLING

### **Propositionens huvudsakliga innehåll**

I anslutning till genomförande av nordisk giltighet av läkarrecept föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om läkemedelsrabatter. De föreslagna ändringarna innebär att den som är sjukförsäkrad enligt lagen om allmän försäkring skall få ersättning för kostnader för läkemedel som köps i Danmark, Finland, Island eller Norge. Ersättning utgår efter motsvarande regler som gäller för läkemedel som både ordinerar och köps i Sverige. Ersättningen betalas ut genom Apoteksbolagets försorg.

**Förslag till****Lag om ändring i lagen (1954:519) om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.**

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1954:519) om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.<sup>1</sup>

*dels att 1 § skall ha följande ändrade lydelse,*

*dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 3 b §, av nedan angivna lydelse.*

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §<sup>2</sup>

Läkemedel, varå recept utfärdats av läkare eller tandläkare, skall på apotek tillhandahållas kostnadsfritt eller till nedsatt pris enligt vad nedan sägs.

Med läkemedel förstås i denna lag sådan för människor avsedd vara, på vilken läkemedelsförordningen är tillämplig.

Med läkare avses den som äger behörighet att inom riket utöva läkaryrket och med tandläkare den som äger behörighet att inom riket utöva tandläkaryrket.

*Om ej annat föreskrives* avses med läkare den som äger behörighet att inom riket utöva läkaryrket och med tandläkare den som äger behörighet att inom riket utöva tandläkaryrket.

Rörande kostnadsfritt tillhandahållande i vissa fall av läkemedel mot könsjukdomar, skyddsläkemedel åt kvinnor och barn samt läkemedel åt kvinnor, lidande av havandeskapssjukdomar, är särskilt stadgat.

## 3 b §

*Har den som är omfattad av sjukförsäkring enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring inköpt läkemedel i Danmark, Finland, Island eller Norge och har recept på läkemedlet utfärdats av läkare här i riket eller av behörig läkare i annat nordiskt land än det där inköpet gjordes, ersättas kostnaderna här för i fall som avses i 2 § helt och i fall som avses i 3 och 3 a §§ med belopp som motsvarar den prisnedsättning som*

<sup>1</sup> Författningen omtryckt 1962:405. Senaste lydelse av lagens rubrik 1975:224.

<sup>2</sup> Senaste lydelse 1975:224.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

*skulle ha åtnjutits om läkemedlet inköpts här i riket. Ersättning beräknas ej på högre inköpskostnad än som motsvarar priset här i riket för läkemedlet.*

*Ersättning enligt första stycket utbetalas av Apoteksbolaget Aktiebolag mot att den försäkrade visar upp recept och kvitto på gjorda inköp. Har ersättning enligt denna paragraf ej lyfts före utgången av andra året efter det varunder läkemedlet har inköpts, utbetalas den ej.*

---

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1975-10-16

**Närvarande:** statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén

**Föredragande:** statsrådet Aspling

**Proposition om viss ändring i bestämmelserna om kostnadsfria och prisedsatta läkemedel**

Med anledning av en rekommendation från Nordiska rådet har en av de nordiska medicinalförvaltningarna tillsatt arbetsgrupp (nordiska receptkommittén) utrett frågan om att möjliggöra att recept på läkemedel som har utfärdats i ett nordiskt land skall kunna expedieras på apotek även i övriga nordiska länder. Kommittén har i juni 1969 avlämnat ett betänkande (Nordisk udredningsserie 1969:18) Internordisk gyldighet av resepter.

Det väsentligaste skälet för nordisk giltighet av recept är enligt kommitténs mening den starkt ökande turistströmmen mellan de nordiska länderna. Kommittén framhåller emellertid att möjligheterna att genomföra en sådan receptgiltighet i praktiken är begränsade. Av 100 undersökta recept skulle högst hälften kunna expedieras utanför det land där de har utfärdats. Detta beror på att det ofta inte är samma farmaceutiska specialiteter som är registrerade i de olika länderna. Läkemedel kan vidare vara registrerade under olika namn i olika länder. Skilda läkemedel kan också ha stor namnlighet. Undersökningen har, framhåller kommittén, vid sidan av sitt egentliga syfte visat på vikten av att de nordiska länderna samarbetar på läkemedelsområdet så att urvalet av läkemedel blir mer likartat i de nordiska länderna.

Trots de nämnda omständigheterna tillstyrker receptkommittén att recept som utfärdas av läkare i ett nordiskt land med vissa inskränkningar blir giltigt i de andra nordiska länderna. Kommitténs förslag omfattar inte bestämmelserna om läkemedelsrabatter, vilka normalt bara tillämpas för dem som är bosatta i landet. Patienten får följaktligen betala bruttokostnaden för läkemedlet om det expedieras i annat land än där han är bosatt. Kommittén förutsätter att patienten får ersättning för sina inköp av läkemedel i annat nordiskt land från sjukförsäkringen i hemlandet enligt de regler som skulle ha gällt om läkemedlet hade köpts där. Detta skulle i praktiken ske så att en patient som köper läkemedel i ett annat nordiskt land på

recept från hemlandet skulle få en särskild kvittering på betalt belopp som han sedan får ersatt genom sjukförsäkringen i hemlandet.

Receptkommitténs förslag har remissbehandlats. Förslagen tillstyrks i princip eller lämnas utan erinran i flertalet yttranden. Några remissinstanser, bland dem *statens farmaceutiska laboratorium*, *försvarets sjukvårdsstyrelse* och *Sveriges läkarförbund*, menar dock att förslaget inte bör genomföras innan åtgärder i riktning mot en gemensam läkemedelsregistrering först har vidtagits. Allmänt påpekas att förslaget i nuvarande läge får begränsad praktisk betydelse beroende på skillnaderna i läkemedelssortiment. *Socialstyrelsen*, *riksförsäkringsverket* och *apotekar societeten* anser i likhet med kommittén att sjukförsäkrads kostnader för läkemedel som en i Sverige försäkrad person har köpt i annat nordiskt land bör utges av svenskt apotek. Riksförsäkringsverket påpekar att de anteckningar om läkemedel, expediering m. m. som finns på recept är välbekanta för apotekspersonal men främmande för såväl verkets som försäkringskassornas personal. Verket anför att ersättning bör beräknas på erlagt belopp omräknat till svenska kronor. Ersättning bör dock utbetalas med högst det belopp som för kostnadsfria läkemedel motsvarar i Sverige fastställt försäljningspris och i övriga fall föreskriven prisnedsättning om läkemedlet hade utlämnats vid svenskt apotek.

Nordiska rådet har rekommenderat (1971:5) regeringarna att införa nordisk giltighet för bl. a. läkar- och tandläkarrecept i nära anslutning till förslaget från receptkommittén. För att förbereda det praktiska genomförandet av rekommendationen har de nordiska medicinalförvaltningarna tillsatt en arbetsgrupp. Arbetsgruppen har i sin rapport i februari 1973 föreslagit att nordisk receptgiltighet i första skedet skall gälla läkarrecept och först senare, då forskrivningsbestämmelserna har harmoniserats, även recept av tandläkare och veterinärer. Nordiska socialpolitiska kommittén har på grundval av arbetsgruppens förslag beslutat att vidta åtgärder så att nordisk receptgiltighet kan genomföras med verkan fr. o. m. den 1 januari 1976.

Det ankommer i Sverige på socialstyrelsen att meddela bestämmelser om recepts giltighet och därmed sammanhängande frågor. Nu gällande regler på området återfinns i en av styrelsen utfärdad receptkungörelse (*Medicinalväsendets författningssamling* 1965:100). Någon åtgärd från statmakternas sida behövs inte i frågan om receptgiltigheten.

Vid ett genomförande av nordisk receptgiltighet uppkommer emellertid för Sveriges del fråga om utvidgning av bestämmelserna om läkemedelsrabatter i lagen (1954:519) om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel. F. n. erhålls vid sjukdom läkemedel kostnadsfritt eller till nedsatt pris om de har förskrivits av läkare eller tandläkare som är behörig att inom riket utöva läkar- resp. tandläkaryrket. Med läkemedel förstås vara på vilken läkemedelsförordningen är tillämplig.

Vid vissa allvarliga och långvariga sjukdomar utlämnas läkemedel kostnadsfritt. I särskild kungörelse (1954:520, ändrad senast 1974:651) finns en

förteckning över sjukdomarna och de läkemedel som erhålls kostnadsfritt. I övriga fall erhålls läkemedel till nedsatt pris. Det fastställda priset på samtidigt förskrivna och inköpta läkemedel sätts ned med hälften av det belopp varmed det överstiger 5 kr. och med hela det belopp varmed det överstiger 25 kr. De nämnda reglerna innebär att den försäkrades utgift för läkemedel kan uppgå till högst 15 kr. vid varje inköpstillfälle. Den 1 januari 1976 höjs de båda sistnämnda beloppen till 35 resp. 20 kr. (prop. 1975:36, SfU 16, rskr 25). Motsvarande rabattregler gäller vid inköp av läkemedel som har förskrivits enbart i födelsekontrollerande syfte. Riksförsäkringsverket ersätter apoteken de kostnader som föranleds av rabatteringsreglerna.

I samband med att nordisk receptgiltighet genomförs bör införas rätt till ersättning från sjukförsäkringen för kostnad för läkemedel som har ordinerats av läkare och köpts i annat nordiskt land än Sverige. För att ersättning skall kunna utgå bör receptet ha utfärdats av svensk läkare. Ersättning bör utgå även i vissa fall då recept har utfärdats av läkare i annat nordiskt land. I sistnämnda fall förutsätts att inköpet görs i annat land än det där receptet utfärdas. Om receptet sålunda utfärdas i Norge för en i Sverige sjukförsäkrad person och receptet expedieras i Danmark bör ersättning utgå. Ytterligare förutsättningar bör vara att det rör sig om en patient som är sjukförsäkrad enligt lagen om allmän försäkring och att läkemedlen är förskrivna på grund av sjukdom eller i födelsekontrollerande syfte (p-piller).

Ersättningsregeln bör utformas så att kostnader för läkemedel som enligt nuvarande bestämmelser utlämnas kostnadsfritt i Sverige ersätts helt medan kostnader för andra läkemedel ersätts med belopp som motsvarar den prisnedsättning som skulle ha erhållits om läkemedlet hade köpts i Sverige. Som riksförsäkringsverket har föreslagit bör därvid ersättning inte beräknas på grundval av högre kostnad än som motsvarar fastställt försäljningspris för läkemedlet i Sverige.

Jag vill betona att de föreslagna bestämmelserna inte avses gälla läkemedel som ordinerar under vistelse i ett annat nordiskt land än Sverige och expedieras i samma land, t. ex. då någon blir sjuk under resa. Sådana läkemedel ersätts av sjukförsäkringen i det land där de expedieras. Detta följer av överenskommelsen den 6 februari 1975 mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om förmåner vid sjukdom, havandeskap och barnsbörd (SFS 1975:477).

Ersättning som tillkommer försäkrad enligt de nu förordade bestämmelserna bör betalas ut genom apoteksbolagets försorg mot att den försäkrade visar upp recept och kvitto på gjorda inköp. De närmare föreskrifter som behövs för apotekens befattningsmedel ersättningsärendena m. m. utfärdas i administrativ ordning. Kostnaderna stannar enligt 5 § lagen om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m. slutligt på sjukförsäkringen.

Rätt till ersättning för utomlands inköpta läkemedel enligt de nu förordade bestämmelserna bör underkastas samma preskriptionsregel som gäller ersättning enligt 20 kap. 5 § lagen om allmän försäkring. Detta innebär att

ersättning skall lyftas före utgången av andra året efter det varunder läkemedlet har köpts.

Den nordiska receptgiltigheten och de ersättningsregler som jag har förordat kommer åtminstone i början att få en relativt begränsad tillämpning. Detta sammanhänger med att läkemedelssortimentet skiljer sig så betydligt i de olika länderna. Man får därför utgå ifrån att recept som är utfärdade i annat land ofta inte kan expedieras. Patienten måste i sådana fall söka läkare i vistelslandet. Med tillämpning av den förut nämnda nordiska överenskommelsen om förmåner vid sjukdom, havandeskap och barnsbörd ersätts då hans kostnader för läkarbesöket och för den medicin som behövs under vistelsetiden av sjukförsäkringen i vistelslandet.

Fr. o. m. den 1 januari 1975 har en nordisk läkemedelsnämnd inrättats. Nämnden har bl. a. till uppgift att utarbeta förslag med sikte på harmonisering av läkemedelslagstiftningen i Norden. Nämnden skall verka för att åstadkomma överensstämmande normer för bl. a. läkemedlens identitet och sammansättning. Införandet av nordisk receptgiltighet bör på sikt stimulera arbetet att göra allt fler farmaceutiska specialiteter gemensamma för de nordiska länderna.

Arbetet på nordisk receptgiltighet bedrivs som har nämnts med sikte på genomförande den 1 januari 1976 enligt beslut i nordiska socialpolitiska kommittén. Motsvarande utvidgning av rätten till ersättning från sjukförsäkringen bör genomföras samtidigt. Det bör överlämnas åt regeringen att bestämma tidpunkten för ikraftträdandet av de nya rabatteringsbestämmelserna.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom socialdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1954:519) om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.

---

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

